

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, V., KOHÁRY-UTCA 4., II. EM.
Minden pénz a lelkeszi hivatal címére küldendő.

Megjelenik havonként
Felelős szerkesztő:
JÓZAN MIKLÓS

Előfizetési ára:
Egy évre 20.000 kor.
Egyes szám ára 2000 korona.

Torda : 1568. HATÁRKÖVEK Pozsony : 1848.
az unitárius egyház történetében. Ezeken a helyeken mondotta ki az országgyűlés előbb Erdélyre, azután egész Magyarországra nézve, hogy az unitárius vallás bevett vallás (recepta religio).

Üdvözet.*

„A mi Urunk Istenünk házáért kívánok
néked jót.” Zsolt CXXII. 9.

Méltóságos és Főtisztelendő Püspök Úr! Kedves Testvérünk! — A magyarországi Unitárius Egyházkerület nevében örvendező lélekkel és testvéries melegséggel köszöntünk Tégedet ezen a szép napon, amelyen egyházkerületed egyhangú bizalma folytán — Isten áldásától és a mi jókívánságainktól kísérve — ünnepélyesen elfoglalod a szent hivatalt. Nyomdokába lépsz azoknak a megdicsőült vezéreknek, akik előtted jártak jó példával, hogy az Anyaszentegyházban mindezek ékesen és szép renddel menjenek végbe. Nyílt szemmel és bátor lélekkel tekintek a jelen aggodalmi közepette is a jövőre, amelyet fönt és alant kölcsönös bizalommal és egyetértő munkával kell mindannyiunknak előkészítenünk.

Erre a közös, evangéliumi és nemzetmentő munkára ezennel felajánljuk a mi kicsiny, de törekvő, most is mártíromságot hordozó, unitárius egyházunknak szíves készségét, jóindulatú támogatását. S cserébe viszont nem kívánunk egyebet, mint a nehéz viszonyok között megértő lelket és testvéries jóindulatot. Amennyire Tégedet ismerünk, hisszük is, hogy ez a Te részedről és a gondjaidra bízott nyájban nem fog hiányozni.

Idők jele és az általunk eleitől fogva ápoltt lelki uniónak szép és meggyőző bizonyítéka, hogy azelőtt is, de kivált a nagy összeomlás óta a Ti templomaitok országszerte megnyíltak a mi bújosó Sionunknak számkiűzött tagjai előtt; és mi úgy mehettünk az Úrnak házába, mintha hazamentünk volna. És mi csakugyan hazamentünk. És mi igazán otthon voltunk. És megelégtettünk ama mennyei Jeruzsálem javaival. És hálát adtunk a mindenható Istennek, hogy ezt megérettünk engedte.

Ezért, kedves Testvérünk! hadd fonjuk ide, a Te ünnepi koszorúdba is, az üdv, az őszinte hála és köszönet hervadatlan virágait, a mi Urunk Istenünk házáért Neked és az egész ünneplő gyülekezetnek jót kívánva. Ezek mellé, fogadj el, kérlek egy virágszálat Erdély bérceiről is . . . Gyászvirág a neve . . . Hervatag a színe . . . Keserű az íze . . . Az illata meg — mintha a torkunkat fojtogatná! . . . Ne vedd zokon; de a mi hazajövő lelkünknek az a meggyőződése, hogy ennek a virágnak még a menyasszonyi koszorúból sem szabad hiányoznia. Annál inkább ide illik a mi körünkbe; hiszen a mi közös Mesterünktől, az Úr Jézus Krisztustól örökölt szomorú symbolumunk: a töviskoszorú. Az ma — Isten kegyelméből — diadalmi jelvény . . . Legyen tehát ez a gyászvirág is a Te ünnepi koszorúdban — porbaomlott, szent Hazánk és vezeklő Anyaszentegyházunk élete sorsában — egy szebb és jobb jövőnek biztos záloga.

Kedves Testvérünk! — A „Magyar Hiszekegy” jegyében még egyszer, szívbéli szent

* Dr. Antal Géza, dunántúli ref. püspök, beiktató ünnepélyén, Pápa, 1924 okt. 29.

buzgósággal köszöntünk Tégedet és az ünneplő gyülekezetet. Az Isten megáldjon! Az Isten szeressen! Az Isten vezéreljen Tégedet, lelkednek szeretteit és a gondjaidra bízott Nyáját, mind többről-többré, lelki nyereségről lelki nyereségre, hogy a Gondviselő Isten atyai oltalma alatt velünk együtt napról-napra gyarapodjatok és növekedjetek Abban, aki a fő, t. i. a *Krisztus*. Ő világoljon előttünk örökkön, mint a hegyen épített vár! — Amen.

Szerkesztő.

Künn és benn.

(Immanuel Kant, 1724—1804).

Két dolog van, ami minket mindig új és fokozott csodálatra és tiszteletre indít maga iránt: a csillagos ég odafent és az erkölcsi törvény a mi emberi kebelünkben. Nem is kell keresnem és kutatnom, mintha homályba lenne burkolva, vagy meghaladná az én képzetemet. Állandóan ott van előttem, hogy gyönyörködtessen és öntudatra ébressze az én lelkemet. Künn és benn: egy egész világ. Az egyik a külső világot domborítja ki és tetőzi be, amint időn s enyészeten túl ismeretlen régiókba és végetáthatatlan rendszerekbe ragad. A másik önmagamból, az én egyéniségemből indul ki s egy oly világgal kapcsol egybe, amely valójában végtelen. Ennek ismeretlen útjait járja a tisztult értelem, amelynél fogva érzem, tudom, hogy az én létem nem pusztán esetlegesség, hanem éppen olyan egyetemes szükséglet pótol itt, mint amott a látható világok birodalmában: egy egész világ.

A világmindenségben az én fontosságom egészen eltörpül a csillagvilágok millióival szemben. Testi erőm, szépségem hanyatlak, amint őszre jár az idő s a hulló falevéllal vissza kell térnem a porba, ahonnan vétettem. De egyéniségem megmarad, mert ebben külön életet élek. A kebelemben walkodó erkölcsi törvény megóv és függetlenít engemet az idő múló változásaitól. Véges voltomat egybekapcsolja a Végtelenség örök szellemével.

P. b.

Angol-Amerikai Unitárius Misszió Ház munkaterve.

Olvasóink bizonyára mindnyájan hallottak már a törekvésekről, mely az amerikai és angol egyházak útján Budapesten egy Unitárius Misszió Házat akar létesíteni. Az intézmény részletes tervéről és céljáról azonban a tárgyi lehetőségek hiánya miatt mindeztideig nem informálhattuk közönségünket. Most azonban, amikor legalább részben oda jutottunk, hogy munkába kezdhetünk, szükségesnek tartjuk az alábbiak közlését.

Az intézmény terve e sorok irójában fogalmazott meg először 1922-ben. Tervét közölte Józán Miklós püspöki vikárius, ma már néhai dr. Költő Gábor, dr. Mikó Gábor, dr. Nyiredy Jenő, dr. Kozma Jenő és dr. Barabási István afiával, kik azt mindnyájan nagy lelkesedéssel üdvözölték s az eszme megvalósítása céljából azonnal külön bizottságot szerveztek magukból. 1922-ik nyarán az amerikai és angol egyházaknak egy közös bizottsága járt Erdélyből hazatérőleg Budapesten.

Ők is melegen üdvözölték a gondolatot s egyben ígéretet tettek, hogy Egyházi Főhatóságainál mindent elkövetnek, hogy azok a terv keresztülvitelét számunkra anyagilag lehetővé tegyék. Egy évi propaganda munka, melyben az amerikaiak és angolok részéről különösen a mindnyájunk által tisztelt és szeretett barátainkat, dr. William H. Drummond és dr. Louis C. Cornish urakat illeti köszönet, meghozta kívánt gyümölcsét. 1923. év nyarán misszióink céljára az Amerikai és Angol Unitárius Társulatok közösen megvásárolták a IX. ker., Rákos-u. 3 számú 407 négyszögölön körülépített háromemeletes, 34 lakásos bérházat s az intézmény számára évi szubvenciót biztosítottak, vezetésére pedig dr. Csiki Gábor lelkészt hívták meg.

Munkatervünkről, amit természetesen csak fokozatosan, amint az épület szükséges részei rendelkezésünkre jönnek, valósíthatunk meg, a következőkben kívánjuk unitárius társadalmunkat tájékoztatni

1. Misszió házukba rövid időn belül egy második templomot kívánunk beépíteni, hol vasárnap délutánonként 5—6 közt rendszeres istentiszteleteket tartunk. Sokan vannak hiveink között különösen az I. ker. egyik negyedében és a VII. —VIII —IX. és X. ik kerületekben, ahol talán hiveink többsége él, kik már a távolság miatt sem tudják meglévő templomunkat szívük szerint látogatni. Új templomunkkal egyrészt ezen a nehézségen óhajtunk segíteni, másrészt pedig a délutáni istentisztelet tartással lehetővé kívánjuk tenni a templomlátogatást azok számára is, kiket a Koháritcai délelőtti istentiszteleteinktől ügyes-bajos dolguk elvonnak. Tervünk, hogy megnöveljük azoknak számát, kik az evangéliumban keresik az Isten szíve szerint való élet titkát.

2. Az épület III-ik emeletén ifjúsági otthont szervezünk. Ebben az otthonban hajlékot kívánunk nyújtani mindazoknak az ifjainknak, kiket a sors a szülői házuktól elszakított s iskolai tanulmányaik végzésére Budapestre hozott. Azt akarjuk, hogy ebben az otthonban becsületes jó magyarokat s hithű és tiszta erkölcsű unitárius ifjakat neveljünk fajunk és egyházunk számára. Tudatában vagyunk annak, hogy ifjúságunkban Isten egy óriási kincset rejteget számunkra. Tudjuk azt is, hogy e kincs kifejtéséért és értékesítéséért mi vagyunk felelősek. Ezt a kincset szeretet által akarjuk bennünk nemzetünk és egyházunk számára biztosítani. Szerény tehetségeink szerint segíteni akarunk rajtuk akkor, mikor segítségükre van szükségük, hogy aztán majd ők se felejtsék el azt, amivel egyházunknak és nemzetüknek tartoznak. Egyesületbe akarjuk szervezni a város területén élő fiainkat és leányainkat, hogy az Egyletben önma-

gukat műveljék s egyben belekapcsolódjanak az Unitárius Ifjúság Világszövetségének munkájába, mely Amerikából, Angliából és Hollandiából testvéri kezet nyújt felénk. Ennek a szerves kapcsolatnak értéke anyagi és erkölcsi szempontból egyaránt kiszámíthatatlan. Hogy az ifjúság a külfölddel összeköttetést fenntarthassa s jártasságot nyerjen a legnagyobb világnyelvben, a jelentkezők számára ingyenes angol leckeórákat adunk. Fáradtságunkért semmit, csak szorgalmat várunk.

3. Missziói intézményünk keretei között egy nagy egyesületbe szervezve akarjuk látni minél előbb magyar unitárius férfainkat. Az egyesület célja az, hogy a tagok előadások keretében egymást kölcsönösen oktassák, (vallás-erkölcsi, társadalmi, irodalmi, művészi, gazdasági stb. stb.) melyek a mai kor emberét általában közelről érdeklik. Az Egyesület tagjaiban ápolni fogja a magyar nemzeti és az unitárius vallásos öntudatot. Az Egyület jelszava a kölcsönös szeretet. A tagok kölcsönösen segítik egymást a társadalmi érvényesülés és az életben való boldogulás terén, hogy ki-ki elnyerhesse szorgalma és tehetsége gyümölcsét. Hasonló szervezetek amerikai és angol unitárius társadalmakban már régen nagy sikerekkel dolgoznak. E sorok íróját az amerikai Egyesület elnöke amerikai tartózkodása idején személyesen is kérte és azután levél útján is sürgette, hogy amennyiben hasonló magyar Egyesület szervezhető, szeretnének azzal szerves kapcsolatot teremteni s annak segítő jobbot nyújtani. Hogy mit jelenthet férfaink számára ily egyesületekbe való bekapcsolódás, melyek tagja az amerikai tudományos és gazdasági élet kiválóságai közül kerülnek ki, — az előre ki se számítható. — A megalakítandó Unitárius Férfi Egyület számára Misszió Házunkban állandó helységet biztosítunk, hol a tagok közös találkozásra mindig összegyűlhetnek, sőt tervünkben van egy Unitárius Kultúr Klub szervezése is.

4. Ugyiszintén állandó központi helységet kívánunk biztosítani a már régebben megalakult s már régóta oly szép és nemes munkát végző Nőszövetségünk számára is. Az akarjuk, hogy ez a nemescélú intézmény Misszió Házunkban állandó otthont találjon. Megakarjuk adni a tárgyi lehetőséget ahhoz, hogy önművelő gyűléseit helységeinkben gyakrabban tarthassa s jótékony tevékenységének munkamezejét még jobban kiszélesíthesse s az amerikai és angol Nőszövetségekkel szervezesebb és szorosabb kapcsolatot teremthessen. Az amerikai és angol Nőszövetségek jelentették, hogy nyomorenyhítő akciót folytatnak továbbra is Budapesten s ezt a Misszió Ház vezetősége útján óhajtják gyakorolni. A Ház vezetősége pedig ebben a munkában a Magyar Unitárius Nőszövetséget kéri segítségül.

5. Épületünkben legalább négy szobát vendégszobává akarunk átalakítani, hogy azok a testvéreink, kiket ügyes-bajos dolguk a vidékről vagy esetleg más országrészekből vagy világrészekről időnkint Budapestre szólít, drága és rideg szálloda

helyett Misszió Házunkban barátságos otthont találjanak

Misszió Házunkat általában egyháztársadalmi életünk központjává kívánjuk avatni, ahol unitárius társadalmunk minden rendű és rangú tagja megtalálja szellemi táplálékát, sőt szóakozását is. Azt akarjuk, hogy belőle mint szellemi központból élő hit és lelki erő áradjon szerteszét. Közelebb akarunk jönni a való élethez. Az evangélium világítása mellett megoldást keresünk azokra az élet-problémákra, melyek állandóan lelkünkön fekszenek, melyek mindnyájunkat egyaránt foglalkoztatnak. Meg akarjuk valósítani a szeretetelvét. Segíteni akarunk azokon, akiket az Isten gondjainkra bízott. A gyakorlati kereszténység programját valljuk. Azt akarjuk, hogy senki se legyen közötünk, kinek örömét s bánatát egyaránt meg ne osztjuk s akinek, ha szükség, segítő jobbot ne nyújtanánk.

6. A Misszió Ház tevékenysége nem szorítkozik csupán csak a főváros területére. Ennek az intézménynek lesz a feladata a vidéki városokban szervezett vagy szervezendő filiális, illetve szórvány gyűlekezetek lelki gondozása s azokban rendszeres istentiszteletek tartása. Ugyanakkor összekötő kapocs marad a magyar és a külföldi unitárius egyházak között és szervezett intézménye az Unitárius Világszövetségnek.

Hogy az itt nagy körvonalaiiban körülírt munkatervünkből mikor mennyit tudunk megvalósítani, az természetesen nagy mértékben egyelőre az adott viszonyoktól függ. Mi azzal a reménységgel kezdünk a munkába, hogy lassankint erős akarattal minden akadályt sikerül legyőznünk. Bizunk a kormány ígéretében, hogy házunkban legalább azokat a helységeket, melyek nyomorgó fiaink elhelyezésére szükséges, rövidesen rendelkezésükre bocsátja. Biztosítva vagyunk amerikai és angol testvéreink további jóindulatáról. S mindennek fölött bizunk a mindenható Isten segedelmében, mert — úgy hisszük — szándékunk az Ő szíve szerint való

Dr. Csiki Gábor.

Egyházfenntartási Alap.

Újabbán a következő adományokat jegyeztük fel a házi naplóban, a mi Alapunk javára:

Szilárd Béla 180 ezer, dr. Mikó Gábor, dr. Szinte János, Rev. Fred. Hankinson (London) 100—100 ezer, özv. Bogyay Káimánné 80 ezer, Molnos József 67 ezer, Soós Anna, Mende Béla 50—50 ezer, Supka Géza, Ajtai Kovács Albert (Gyöngyös) 40—40 ezer, Dénes Istvánné 37 ezer, Költő András (Sashalom), dr. Szentgyörgyi Ferenc 30—30 ezer, Csegezy Árpád (Bp.), Migray József, Máthé Lajos (Rákospalota), özv. Rend Domokosné, Gregorik Jánosné (Göd), 20—20 ezer, Takács Ferenc (Celldömölk) 17 ezer, Skall Gyula, Kárpáti Istvánné 14—14 ezer, Ürmösy Zsigmond 12 ezer, Tövisi Márton, Marosi András, Wastel Jánosné, Balázs András (Székelyderzs) 10—10 ezer K.

Ezen kívül az országos gyűjtés is szépen halad. A m. kir. Postatakarékpénztár útján eddig

kézbesített 63 számlakivonat szerint a gyűjtés eredménye f. évi november 1-én: 26 974 956 korona. Az egyes gyűjtők által beküldött összeget az Unitárius Értesítő újévi számában fogjuk nyugtázni. Addig is azonban úgy a lelkes gyűjtőknek, mint a szíves adakozóknak az egyházközség részéről hálás köszönetet mondunk. Kérjük a gyűjtő atyafiakat és érdeklődőket, hogy f. évi december 31-én zárják le a gyűjtést, az íveket küldjék be a lelkészi hivatalba, a gyűjtött pénzt pedig a csekkklapon fizessék be a postatakarékba.

I-XII. közlemény összege:	26,664.180 K
XIII. „ „	1,101 000 K
Együtt:	27,765.180 K

Igy szólt a Mester. *)

„Az én nevembe' ketten, avagy hárman,
Ha egybegyűltek, én is ott vagyok;
Fölöttetek, a néma éjszakában,
Az én keresztem újra fölragyog.
S amit az én nevembe kértetek
Az én Atyám megadja néktek! . . .“
— Így szólt a Mester, hangja lágyan zengő,
Minden szava — egy boldogabb jövőendő.

Igy szólt a Mester! — És a hű tanítvány
Nem ingadozik többé, mint a nád;
Ajkát rajongó, szent beszédre nyitván,
Teremt naponta új, meg új csodát.
Hiába zúg a vész, a tenger:
Azért az úr az igaz ember,
Aki ott jár-kei rendületlen, bátran,
Habok fölött a Mester nyomdokában.

Oh, ez a lélek járt, mint bujdosó rab
A vérfagyasztó cirkusz fővenyén;
És ez a lélek volt az áldozó pap
A földalatti sírok rejtekén.
És ez a drága házioltár,
Ez a szárnyaló, régi zsoltár;
Eleve fáklya Neró udvarában
és zord, keresztes harcok viharában.

Mint a futótűz, szertecsapkod lángja,
A bús avarba' csapkod szerteszét
És meg sem áll nagy hősi haragjába',
Mignem felölti újra ősz mezét;
A régi köntöst — annak mását —
Az igaz Krisztus palástját,
Amely örökkön egy darabból állott . . .
S a hamvakon derít egy új világot.

Az új világban Isten és az ember
Egymást megérti: egy az ég s a föld
És áradozza boldog érzélemmel,
Hogy régi vágya mind, de mind betölt.
— „Ecce sacerdos magnus“ hangzik
S a lelkeken is átviharzik
Egy glóriás név, neve Dávidunknak,
Mi diadalmas, szép apostolunknak.

*) Itta és a D. F. E. 40 éves jubileumán, Kolozsvárt, 1924. nov. 8-án elmondotta Józán Miklós.

Jött . . . És nyomán jövőendő századoknak
Barázdáiiba hullt a drága szem;
Aranyvetésit sarjadó magoknak,
Ot szunnyadának le'ke mélyiben.
„Jött — hatott — győzött“, mint a Krisztus,
A koronája — tamariskus;
És Golgothája — magas Dévavára . . .
— Áll és fig el: Virrad e valahára?!

Ti voltatok a siratói, hárman,
Ti: Hit, Remény és örök Szeretet;
De bíztatok a nagy feltámadásban,
Amely Husvétra elkövetkezett.
E hit világol sziklasíráján,
Lángbetűit az égre szórván:
S agg Simeonnak ifjú Messiása —
Im, itt a gyermek, annak égi mása.

Egy emberöltő volt a gondozója:
Gazdag — szegény, kicsiny s nagy egyaránt.
Egész világon leng a lobogója,
Mert üdvöt ad és „igaz tudományt“.
— Világtalannak szemelénye,
A haldoklónak hív reménye.
Maradj velünk! És hordj bár szörnyű gondot:
El ne felejtse, amit a Mester mondott.

* * *

„Az én nevembe', ketten, avagy hárman,
Ha egybegyűltek én is ott vagyok;
Fölöttetek a néma éjszakában,
Az én keresztem újra fölragyog.
S amit az én nevembe kértetek,
Az én Atyám megadja néktek! . . .“
— Imígy a Mester, — hangja már esengő,
Minden szava egy szebb, egy boldogabb jövőendő.

HIREK.

Rovatvezető: BIRÓ LAJOS.

Kebli-Tanács ülés lesz budapesti egyházközségünkben dec. 7-én (vasárnap) d. u. 5 órakor. Ezt megelőzőleg dec. 5-én (pénteken) d. u. 5 órakor a Pénzügyi Bizottság; dec. 6-án (szombaton) d. u. 5 órakor pedig a Nevelésügyi és a Hitéleti Bizottság fog ülést tartani a lelkészi hivatal helyiségében. Ezen az ülésen az évvégi számadást is tárgyalja kebli-tanácsunk. Éppen azért — hogy a számadás teljes legyen — felhívjuk kedves híveinket arra, hogy akik a f. évi adóval még hátralékban vannak, szíveskedjenek tartozásaikat lehetőleg a gyűlés előtt kigyenlíteni.

* * *

Ugyanezen felhívást intézi az „Unitárius Értesítő“ kiadóhivatala azokhoz, akik az újság árával vannak hátralékban.

O'vassa el mindenki. Addig is amíg Misszó Házunkban a munkatervben jelzett vasárnapi délutáni istentiszteleteinket megkezdhetjük, a misszió lelkésze, dr. Csiki Gábor az V. ker. Koháry-u. 4. sz. templomunkban november 30-tól kezdődően, Józán Miklós püspöki vikárius úr szíves közre-

működésével minden vasárnap d. u. 5 órakor istentiszteletet tart. Kérjük hűveinket szíveskedjenek a hírt ismerőseik körében is tovább adni s az istentiszteleten megjelenni. A templom fűtéséről gondoskodunk.

Hosszú élet a hűség jutalma: mondja az Irás. Ezt az igazságot hirdetik a külföldi unitárius lapok, amelyekből örömmel vesszük át a következő híreket: Az idén töltötte be 90-ik életévét dr. Charles Elliot, a Harvard egyetem volt tanára, akit bostoni hitrokaink éppen olyan nagy szeretettel vesznek körül, mint mi a múlt század utolsó évtizedeiben Brassai bácsit. — Valahol Californiában ünnepelte 80-ik életévét dr. C. W. Wendte, a nemzetközi vallások kongresszusok volt főtitkára, aki 1901—1913 években 6 ilyen kongresszust rendezett a világ nevezetes szellemi központjaiban. Résztvett a berlini kongresszus után többedmagával a mi Dávid emlékünnepeknél Déván, 1910-ben. — Oxfordban, az ottani unitárius theologiai akadémia megnyitó ünnepén, okt. 13-án, az intézet igazgatósága és a volt tanítványok, köztük a magyar tanulók is, megható ünnepségben részesítették a 80 éves dr. Carpentert, akinek az Összehasonlító Vallástudomány terén elévülhetetlen érdemei vannak. És — *last, but not least* — ott van Miss Lucy Tagart, akinek 88 éve mellett szíve még melegen dobog Magyarországiért. Az osztrák abszolutizmus alatt járt először Erdélyben atyjával, aki unitárius pap volt. Itt volt a bpesti templomunk felavatásán 1890-ben. Azután a milleniumkor A kolozsvári unitárius főgimnázium új épületének felavatásán 1901-ben. És 1910-ben Déván. A mi Londonban tanuló lányainknak igazi őrangyala. Hálátelt szívvel az isteni Gondviselés iránt mi is följegyezzük az ő neveiket szívünk tábláira. És jót kívánunk!

A reformáció évfordulóján, október 31-én, impozáns emlék-ünnepet tartott a protestáns világ. A régi országházban este 7 órakor kezdődött az ünnepség. Fél 7 órakor azonban már nem lehetett helyet kapni az óriási teremben. Az evangélikus, református és unitárius egyházak főpapjai — dr. Kapi Béla, dr. Ravasz László püspök és Józán Miklós püspöki vikárius — mellett világiak is szerepeltek az ünnepély műsorán. A zsufolásig megtelt képviselőház előtt azonban a be nem jutottakból óriási tömege hullámozott. Ez a tömeg aztán átment a Kálvin-téri református templomba és kérte, hogy nyissák ki a templomajtókat. És ez a néptömeg is úgy megtöltötte a hatalmas templomot, hogy a későnjövők itt sem kaptak már helyet. A templomban előlről kezdődött az ünnep. A szónokok, akik a régi országházban végeztek, meg sem pihentek. Rögtönözve újra kezdték a lelkes közönség előtt a szónoklatokat. 10 óra felé ért végett itt az ünnepély, amelyen kitűnt, hogy milyen hatalmas erőt képvisel nemcsak az országban, de a fővárosban is a protestantizmus.

Zsinati Főtanácsunk november 9-én lesz Kolozsvárt, amikor a még föl nem szentelt papokat

is fölszentelik. Ezen a zsinaton dr. Csiki Gábor missziói lelkész és Biró Lajos lelkész is felszenteltetnek.

Három vasrvert magyar uriasszony Torockó utcáin. Brassóból írják: Az oláh csendőrök erőszakoskodásának és brutalitásának legújabb fejezete Torockón történt, ahol a várfalvi csendőrség a torockói görögkeleti pópa feljelentésére három ártatlan magyar uriasszonyt vasrvert és az utcán végigkergetett. Az eset a következő: Ciapa görögkeleti iskolaigazgató, aki egyszermind a papi funkciót is végzi, nemrég megalakult egyházközségének a harangját és a tókat az unitárius templomtól 20—25 méter távolságban állította fel. Ez a haranglábra felszerelt harang és tóka a vasárnapi unitárius istentisztelet alatt rendszerint akkor szólalt meg, amikor az unitárius pap a szószéken beszélt s a nagy zűgástól több percig hallgatni volt kénytelen. Három uriasszony, névszerint Simon Andrásné, Vermes Józsefné és Székely Jánosné egyszer maguk között beszélgetve szóvá tették a pópa tapintatlanságát és annak a szerény véleményüknek adtak kifejezést, hogy bizony jó volna, ha az oláh pap egy negyedórával előbb, vagy utóbb kezdené az istentiszteletet, miáltal a harang és a tóka nem zavarná az unitáriusok ájtatoskodását. Ez a kijelentés Ciapa iskolaigazgató, illetőleg pópa fülébe jutott és a három uriasszonyt a csendőrségen bepanaszolta. A csendőrök erre a három uriasszonyt letartóztatták, vasrverték, kettőt közülök vasrverve, a harmadikat pedig egy vas-tag kötéllal utánuk kötözve a községben végigkergették, majd elhajtották őket a görögkeleti harangláb alá, ahol rámutattak a tókára és megkérdezték, hogy mi ez.

— Vastóka — felelték minden izükben remegve az asszonyok.

— Csókoljátok meg! — parancsolták a csendőrök. — Mikor a megfélemlített asszonyok a tókat végigcsókolták, a csendőrök meghúzták a harangot és megkongatták a tókat, jelezve, hogy a büntetés véget ért. Erre a jeles iskolaigazgató, illetőleg pópa is előkerült a csendőrök kezét melegen megrázta, aztán elment — természetesen a három vasrvert és megkötözött asszony nyomában és újból végig a községen — a csendőrparancsnokságra — tanunak. A három ártatlanul meggyalázott uriasszony miatt egész Erdélyben általános a felháborodás. (Átvéve a Magyarság c. napilapból.)

Dávid Ferenc első püspökünk halála évfordulóján november 15-én este 6 órakor a budapesti Dávid Ferenc Egylet *vallásos estélyt* rendez a templomban. Felolvás dr. Csiki Gábor missziói lelkész, „Dávid Ferenc Emlékezete” címen. Az estély műsorát zenei számok egészítik ki.

Istentiszteletet tart és úrvacsorát oszt dec. 14-én Szegeden és dec. 21-én Debrecenben dr. Csiki Gábor missziói lelkész. Mindkét helyen a reformátusok templomában.

Dr. Antal Géza dunántúli ref. püspököt október 29-én iktatták be püspöki hivatalába Pápán. A beiktatáson egyházunkat Józán Miklós püspöki vikárius képvisel'e akinek üdvözlő beszédére — a vezércikk — felhívjuk olvasóink figyelmét.

Pek Emil Agost, egy búzgó nyug. százados, a kolozsvári és a budapesti Dávid Ferenc Egyletekbe eddig befizetett örökös alapítói tagdíját 100 000—100 000 koronára egészítette ki. Ugyancsak ő fizetett 100.000—100.000 koronát a kolozsvári és budapesti egyházi titkárok nyugdíja javára. Hálás köszönettel könyveljük el ezt a két — nem is unitárius jóttevőnkől jött — adományt.

Október 19-én Békésgyulán osztott úrvacsorát unitárius híveinknek Józán Miklós püspöki vikárius. A templomot a ref. testvéregyház lelkésze szíves szeretettel engedte át.

Felhívás. Ismételten kérjük híveinket, hogy a Misszió Házban létesítendő Ifjúsági Otthon berendezésében természetbeni (főlsleges szék, asztal, szekrény, ágynemű) és pénzbeli adományaikkal tehetségeik szerint jöjjenek segítségünkre. Ki az ifjúságért áldoz, nemzete és egyháza boldogabb jövődjét készíti elő.

Mozifilmek a jótékonyág szolgálatában. Ki hinné, hogy e modern világcsodát, amely olyan kitűnő pénzszerzési alkalom a vele iparilag foglalkozók számára, egypár nemesen gondolkodó ember máris a jótékonyág szolgálatába állította. Jól tudjuk, hogy a mai pénzhiányos időben milyen nehéz egy-egy kis összeget „Krisztus szegényeinek” előteremteni. Az emberek ma alig tudnak megélni, az élelnívó alászállott s nem telik a más nyomorúságának fedezésére sem. De mozira, színházra stb. még életstandardunk esése mellett is szükségünk van. Már most csak egy keresztény gondolkodású üzletemberre van szükség, aki saját anyagi hasznán kívül egyetemesebb emberi szempontokat is tekintetbe vesz, hogy előálljon a modern jótékonyágnak leghatalmasabb eszköze. Nőszövegünk jól eső érzéssel tapasztalta, amikor legutóbb milliókra volt szüksége egy szerencsétlenül járt fiúcska támogatására, hogy ilyen nemesen gondolkodó emberek akadnak ma is, ebben a borzasztó, anyagi felfogású világban is. **Petrik Sándor** igazgató készségesen ajánlott fel egy filmet; teljesen ingyen a jótékony célra s e filmet nagy anyagi sikerrel a „Helios” mozgóban be is mutatták. És sikerült egy könnyet letörölni, egy sebet bekötözni. Bárcsak sok ilyen nemes érzésű, igazi úri gondolkodású ember akadna, aki Krisztus szegényeinek sorsát szíven viselné. Hiszen a gentleman fogalmához a jószív is hozzátartozik!

Új lelkészek. **Pál Tamás** tordai segédlelkész a főtiszt. püspök úr Küküllődombóra, **Bencédi Ferenc** papjelöltet pedig Nyárádszentlászlóra nevezte ki rendes lelkészekül. A múlt tanévben végzett papjelöltek közül **Bencédi Domokos** segédlelkész leit Tordán. Isten áldása legyen munkálkodásukon.

Dr. Varga Béla teol. tanár székfoglaló előadását okt. 12-én tartotta a kolozsvári unitárius kollégium dísztermében, amit ebből a fontos alkalomból a nagyközönség szinig megtöltött. Az érdeklődő közönség soraiban testületileg megjelent a kolozsvári ref. kollégium tanári kara is, ami igen jó benyomást kellett. Dr. Varga székfoglalójának tárgya a hit és a tudomány viszonya volt, amit mélyreható logikával és alapos készultséggel fejtegetett. Az új tanárban, aki már a magyar tudományos életben is nevet szerzett magának (az Akadémia nemrég adta ki egy hézagpótló logikai munkáját). A teol. akadémia kiünő új erőt nyert, aki bizonyára nagy nevelő hatással lesz az új lelkész nemzedékre.

Jókai harangja Torockón újra megszólalt. Október 26-án volt a harangszentelési ünnepély, amely alkalommal két új harangot húztak fel a toronyba. Az ünnepi beszédet Csifó Salamon teol. tanár tartotta.

Új templom Potrozsényban. A potrozsényi bányászok Veress Béla lelkész vezetésével nagy munkába fogtak, amidőn elhatározták, hogy az Isten dicsőségére és az unitárius gondolat terjesztésére templomot építenek Erdélynek eme fontos bányavárosában. Eddig 200.000 leit gyűjtöttek össze, amiből a templom alapját sikerült is megvetniök. Az építés halad, de új anyagi áldozatot követel. Most lelkes felhívásban fordulnak az egész unitárius társadalomhoz, hogy e fontos helyen a templomot felépíteni segítsenek. A vezetőség a lelkésszel az élen reggeltől-estig fáradozik a szükséges pénz előteremtésén, sőt személyesen ügyei fel az építkezésre. Adja Isten, hogy siker koronázza lelkes munkájukat.

Egyházi adót fizettek f. évi szept. 16-tól okt. 31-ig. Gerley L. 300.000, Gáthy F. 262.500, Gábor A. 250.000, dr. Surányi E. 200.000, Rediger E. 180.000, Ajtai Kovách A. 140.000, Keleti Kornélné 130.000, dr. Gyulay T. 120.000, Gáspár A., özv. Philippovich E.-né, dr. Frank Kis J., ifj. Vértessy G., dr. Szilárd Z., Bálint M. 100.000—100.000, dr. Siklossyné Sámi J. 90.000, Szentgyörgyi J. 80.000, dr. Szentgyörgyi F. 70.000, Zágoni A.-né 68.000, dr. Gotthárd Zs. 66.000, Márton J., dr. Kiss T. 65.000—65.000, Dénes I.-né, dr. Koncz J. 63.000—63.000, Nemeshegyi T.-né, Ágh J., Székely E., Kádár K.-né, dr. Sükösd J.-né, özv. Goldman H.-né, Paulovits K. 60.000—60.000, Rédiger B. 53.000, Wéber J., Szabó L.-né, Kolegerszky V., özv. Lipkay A.-né, Polgár L., Mayer J.-né, Ürmössy I., Gruber T. 50.000—50.000, Kozma T. 48.000, id. Vértessy G. 44.000, Boros L., dr. Nemes Gy. 40.000, Kiss J., Sigmund O. 39.000—39.000, Pausperl K.-né, Bodóczy G., Páll M., Székely S. 38.000—38.000, Wastell J.-né, Imre S., Pausperl M., Szász D., Rend A., Orbók K., Mende B. 36.000—36.000, Somlyai Á., 35.000, Ráduly M. 32.500, Vágó S. 32.000, Koronka J., dr. Nyiró G.-né, Szederjesi D., Csekme S., Székely L., Polgár M., dr. Polgár I., Csegezy P. 30.000—30.000, Heismidt F. 27.000, özv. Rajczi R.-né 25.600, Tóth J.-né, dr. Balogh P. 25.000—25.000, Deák M., Székely K.-né, özv. Pál I.-né, özv. Koncz J.-né, Székely F., özv. Nagy J.-né, Péterffy I., Matka L., Ihász J. 24.000—24.000, Juki

K.-né 22.000, Szalai L.-né, ifj. Józsa S., Lőrincz S., Sajó A. 20.000—20.000, Huzrik P.-né, Pálffy L., Imreh S., Csegezy T. 18.000—18.000, Szűcs B., Premusz L.-né 15.000—15.000, Bellováry I.-né, Mellinger J.-né, 14.000—14.000, Gál E., Nagy F.-né 10.000—10.000 korona.

Könyvek.

Az isteni törvény útja. (Az ótestamentum vallási és erkölcsi megvilágításban.) Irta: dr. Kiss Elek unitárius teol. akad. tanár. Kolozsvár, Minerva R. T. 1924. 248+VIII. l. 8° ára 150 lej.

„E könyv szeretettel íródott az igazságról” és mi tegyük hozzá óriási felkészültséggel és tudással. Az ótestamentumi bibliai tudományosság terén régen volt olyan nagy esemény, mint ez a munka megjelenése. A kolozsvári ref. teologia tanárai által írott és „A mi vallásunk” címet viselő munkában jelent meg utoljára egy hosszabb lélekzetű ismertetése az ó-szövetségi bibliai tudománynak dr. Kecskeméthy István nagynevű tudós tanár tollából, de ez a mű céljának megfelelően népszerűsítő munka volt s így nem tölthette be azt az űrt, amelyet régen lehetett érezni egy nagy összefoglaló munka hiányában az ószövetségi tudományban.

Dr. Kiss Elek munkája ezt a hiányt van hivatva pótolni, mert ez a munka felöleli mindazt, amit az ó-szövetségi bibliakutatás különösen az angol tudós világ a legutóbbi időkig erről a fontos problémáról feltárt.

Már pedig az utóbbi időkben nagyon sok új érdekes igazság és vélemény látott napvilágot, amiről a nagyközönségnek sejtelve sincsen. Hi-zen ha csak a Mózes öt könyvét kezdi olvasni a hívő, már pedig erre nyit mindjárt a Bibliában, eszébe sem jut, hogy azokat a könyveket nem Mózes írta Kr. e. a XII. században, hanem sokkal később, ismeretlen szerzők és nem is egy időben. Vagy ha a kétkedő fogja kezébe a Bibliát, bizonyára csalásnak minősíti e könyvek mózesi eredetét s vele együtt az egész bibliai tanítást.

Arra pedig egyik sem gondol, hogy a módszeres és kritikai tudomány világossága mellett tekintsen bele ebbe az érdekes világba. Pedig hát csak ennél a világosságnál érthető meg tisztán és igazán a Biblia nagyszerű tanítása. Csak ha a kor történelmébe belemélyedve olvassuk a szent könyveket és ha ismerjük a körülményeket, amelyek közt előálltak, ha ismerjük kicsinyes bűnös embereit és lánglelkű, tiszta szívű prófétáit, csak akkor tudjuk megérteni azt a hősi küzdelmet, amelyet Istennek elhívottjai vívtak az isteni törvényért, az igazság beteljesedéséért.

És csak így tudjuk megérteni azt a sok ellenmondást, azt az eltérő szellemi világot is, ami a Biblia egyes részei közt mutatkozik. Mert mindez szinte érthetetlen, ha a szent könyvek az isteni lélek sugallatából keletkeztek. De ha igazán emberi műveknek tekintjük őket, amelyek az Isten igazságát is tartalmazzák, akkor járunk a helyes uton, amely az igazsághoz vezet.

Akik szeretik az igazságot és akik szeretnék megismerni a Biblia előállításának szövevényes történetét, szóval akik tisztába akarnak jönni azzal, hogy mi az ószövetségi szentírás és mi annak értéke a mi mai modern életünkben, azok for-gassák haszonnal e jeles munkát. *Mihályfi.*

A kereszténység helye a világ vallásai között. Irta: dr. Carpenter Estlin I., fordította dr. Kiss Elek. Az unit. irod. társaság kiadványa 70 l. 8°, Székelykeresztúr.

Összefoglaló könyvecske, amely az összehasonlító vallástudomány eddig elért eredményein vezet keresztül bennünket röviden és velősen. A szerző 1903 ban egy vallásos kongresszuson tartott hasonló tárgyú felolvasást s ezt bővítette tanulmányává. Az összehasonlító vallástudomány a XIX. századnak egyik legtöbbet fejlődött tudományága, lévén ez a század a történelmi kutatás aranykora. Lehetővé tette a tudomány kifejlődését még az a tény körülmény is, hogy a század fokozott érdeklődéssel fordult a keleti nyelvek és kultúrák felé s egymásután fejtették meg a tudósok a különböző addig ismeretlen feliratokat.

1838-ban jelent meg a Rig Veda első szanszkrit szövege. Körülbelül ebben a korban fejtli meg egy angol tiszt az ékírást. Az asszír-babilonai kultúra megismerése a bibliai történetet és a zsidó vallás fogalmainak keletkezését teljesen új világításba helyezte. Hasonlóképpen az iráni és görög kultúra eszméi is nagy hatást gyakoroltak a zsidóság eszméinek kifejlődésére.

De nemcsak a kereszténység és a judaizmus a tanulmány tárgya, hanem tanulmányozzák Confucius eszméit, Buddha tanait stb. stb. Mindezek csak előtanulmányok a nagy kérdés felvetéséhez: *Mi a kereszténység helye a világ nagy vallásai közt.* A történelmi irányzat az összehasonlítás útján megállapította, hogy a kereszténység az összes világvallások közt a szellemiség legmagasabb fokán áll. A többi világvallások sorsa pedig az lehet, hogy lassan megtisztulnak azoktól az elemektől, amelyet a tiszta szellemiséggel ellentétben állanak és így mind közelebb jutnak az igazsághoz. A világ vallásai egy hatalmas szellemi fejlődésnek lépcsőfokai. Köztük a kereszténység az, amely legközelebb áll az abszolút igazsághoz és a legmélyebb szeretethez.

Ez a rövid foglalata könyvecskénknek, amely nagyon megérdemli érdeklődésünket. Érdemes tanulmányozni azért is, mert a kereszténység ellenes korunkban épen a kritikai tudomány a maga biztos módszereivel állapította meg a kereszténység értékét az emberi szellem háztartásában. És ez a megállapítás számunkra nem kedvezőtlen!

Mihályfi.

Fizesse meg minél előbb az 1924 évi előfizetési díjat.

Kétszólamu hazafias da

Különböző szerzők legszebb irredenta dalainak gyűjteménye. Iskolai használatra: Tiboldi József. — A hazafias nevelés szempontjából mint hézagpótlék nélkülözhetetlen. Ára 50.000 korona. Ugyanaz háromszólamu kiadásban. Ár: 75.000 korona.

négyszólamu férfikarok

Szerző: Tiboldi József.

I. FÜZET. Zászlófellege. Havas J. — Talpra magyar! (Induló.) Petőfi S. — Szabadság. Jozan M. — Székelyország édes szülőföldem. Molnár S. — Mi a haza? Pósa L.

II. FÜZET. Magyar zászló. (Jellege.) — Toborzó. Gyagyovszky E. — A székelyek. Petőfi S. — Riadó. (Jellege.) Czuczor G. — Felkészüntsétek.

III. FÜZET. Nemzeti jellege. (Csonka-nem ország.) — Üzenet. (Választételekre.) — Élet vagy halál. Petőfi S. — Csak azért. Lampé Leszünk mi még Udvarhelyszék. Molnár S. — Kikel még a földből. Endri L. S.

Egy füzet ára 50.000 korona. — Megrendelhető a szerzőnél: Pesterzsébet, Attila-utca 15. sz.

A Népies irodalmi Társaság

erdélyi vonatkozású néprajzi, irodalmi és történelmi kiadványai megrendelhetők:

Budapest, VI., Vilmos császár-ut 55. sz.

BIRTALAN LAJOS

kárpitos és diszitő

BUDAPEST, VII., AKÁCSFA-UTCA 58.

Elvállal angol bőr-, szalon- és függönydiszítéseket továbbá szabadon álló ottomán ebédlő-diványok, rugganyos ágybetétek, matracok, ablakrolók készítését és autók párnázását a legjutányosabb áron. Vidékiek soronkívül pontosan kiszolgáltnak. Színyegeket, függönyök megóvását és molytalanítását vállalom.

Prém János szabómester

hitrokonoknak a napi árnál olcsóbban vállal bármiféle ruhavarrást, fordítást, tisztítást stb.

Lakása: Budapest, VIII., Vig-utca 33. sz.

BERDE LAJOS

cipészüzlete

Budapest, II. Batthyány-utca 48. szám.

Férfi- és női cipőt mérték után készítenek. Javítást is vállalok. Mérsékelt árak.

„STUDIUM“

KÖNYVESBOLT

Budapest, IV., Múzeum-körút 21. szám.

Telefon: Nagyrészt erdélyiekből Telefon 185-87. alakult új vállalat 186-87.

Szaktankönyvek, szépirodalmi, egyházi és egyetemi tankönyvek raktára. Beszerez és szállít minden kapható külföldi és belföldi könyvet és folyóiratot. Vidéki megrendeléseket gyorsan és gondosan elintézik.

Nyomatott Bognár sajtóipari üzemében, Újpest, Lőrinc-utca 65.

Kádakat

Puttonyokat

Boredényeket

Mezőgazdasági szerszámokat

Tragacsokat

Kocsirészeket

készítünk

ROZSAÉS-TÁRSASÁG

Budapest, V., Kálmán-u. 21. Telefon: 5-34

Hirdetéseket lapunk részére felvesz a kiadóhivatal Budapest, V. Koháry-u. 4 szám.

IFJ. INCZEFFY DÉNES

O. F. B. által engedélyezett

ingatlanforgalmi irodája

RÁKOSPALOTA, ISKOLA-UTCA 93.

(C* villamos végállomástól három perc.)

Villát, házat, telket, földbirtokot, beköltözhető családi házakat, bérházakat legelőnyösebben közvetít.